

Siðanefnd Blaðamannafélags Íslands.

Mál nr. 1/2014-2015

Kærandi: Nicolai Jónasson.

Kærðu: Ríkisútvarpið ohf., Sigmar Guðmundsson, ritstjóri Kastljóss og Helgi Seljan fréttamaður.

Kæruefni: Umfjöllun Kastljóss 16. desember 2014 um kæranda og nafngreining hans í þætti um Vegagerðina og meint hagsmunatengsl við innkaup og brot á lögum um opinber innkaup.

Málsmeðferð:

Kæra barst siðanefnd 13. febrúar 2015 með bréfi, dags. 12. febrúar 2015. Siðanefnd óskaði eftir greinargerð kærðu, sem barst nefndinni 5. mars 2015. Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 18. mars 2015 og tók þá Sigríður Árnadóttir, varamaður, sæti í nefndinni í forföllum Friðriks Þórs Guðmundssonar. Nefndarmenn horfðu saman á umrædda sjónvarpsumfjöllun. Málið var aftur tekið fyrir á fundi siðanefndar 31. mars 2015.

Málavextir:

Í hinni kærðu umfjöllun var fjallað um málefni Vegagerðarinnar, meint hagsmunatengsl við innkaup hjá stofnuninni og meint brot á lögum og siðareglum Vegagerðarinnar. Viðtal var við Hrein Haraldsson, vegamálastjóra, og sjálfstæð innsög fréttamanns voru sýnd. Bæði í inngangi og í viðtali við vegamálastjóra var fjallað um viðskipti þjónustudeildar Vegagerðarinnar við fyrirtækin Samrás ehf. og Fjarorku ehf. vegna tæknivinnu og vörukaupa. Fram kom að bæði félögin væru í eigu Guðlaugs Jónassonar, bróður kæranda, sem nafngreindur var og titlaður deildarstjóri í þjónustudeild hjá Vegagerðinni. Nánar tiltekið gegnir hann starfi deildarstjóra upplýsingaþróunar, sem heyrir undir þjónustudeild, samkvæmt skipuriti sem var fylgigagn með kæru til siðanefndar. Fram kom að greiðslur til þessara félaga frá Vegagerðinni hefðu numið 400 milljónum króna frá árinu 2005 og að ekkert verka félaganna hefði verið boðið út né vörukaup þeim tengd. Þá var fjallað um að kærandi hefði á árinu 2008 haldið kynningu á ráðstefnu hjá Vegagerðinni þar sem hann hafi mælt með ákveðinni tegund efnarafala til notkunar fyrir Vegagerðina og að Vegagerðin hafi í kjölfarið keypt slíkan búnað af fyrirtæki bróður kæranda. Fram kom það álit fréttamanns, eins kærða, að ekki yrði betur séð en að landslög og siðareglur Vegagerðarinnar hefðu verið brotnar. Fram kom hjá vegamálastjóra að fjölskyldutengsl kæranda og Guðlaugs Jónassonar hefðu verið honum ljós og þess vegna hefði frá upphafi verið gripið til sérstakra ráðstafana og séð til þess að kærandi kæmi ekki að samningsgerð við fyrirtæki bróður síns og að afskipti kæranda hefðu einungis verið á tæknilegum forsendum. Innkaup hefðu þannig farið fram í gegnum aðrar deildir en þá sem kærandi starfaði við.

Kærandi telur að kærðu hafi með umfjöllun sinni brotið gegn 3. og 4. gr. siðareglna og er í kæru vísað til þess að fréttaþátturinn hafi í heild sinni brotið gegn æru hans og að hann hafi verið nafngreindur án þess að geta borið hönd fyrir höfuð sér. Sérstaklega er vísað til; 1) að kærandi hafi verið sagður vera deildarstjóri þjónustudeildar hjá Vegagerðinni en það

starfssvið sé ekki til hjá Vegagerðinni, 2) að nafn kæranda hafi verið nefnt endurtekið og látið að því liggja að hann hefði gerst brotlegur við lög og reglur og 3) að aldrei á þeim tíma sem undirbúningur þáttarins stóð yfir hafi verið haft samband við kæranda og honum gefinn kostur á að tjá sig. Lögmaður kæranda ritaði kærðu bréf 2. febrúar 2015 og fór þess á leit að kærandi yrði beðinn afsökunar á umfjölluninni en því höfnuðu kærðu.

Kærðu hafa krafist þess fyrir siðanefnd að kærðu kæranda verði hafnað. Kærðu benda á að gögn og upplýsingar sem aflað var við vinnslu þáttarins, ýmist með upplýsingabeidni til Vegagerðarinnar eða eftir öðrum leiðum, hafi sýnt að kærandi hafi fyrir hönd stofnunarinnar átt ítrekaða aðkomu að samstarfi, samráði, mati á og loks meðmælum með vörum og þjónustu fyrirtækja bróður síns. Þá mótmæla kærðu að vegið hafi verið að æru kæranda og að dylgjað hafi verið með grófum hætti um aðild hans að brotum á innkaupareglum Vegagerðarinnar og lögum. Þá mótmæla þeir einnig að nafngreining kæranda hafi verið óviðeigandi.

Umfjöllun:

Siðanefnd hefur metið þau gögn sem fram hafa verið lögð af hálfu kærðu og sýna efnisatriði úr kynningu kæranda á ráðstefnu Vegagerðarinnar 2008. Samkvæmt hæfisreglum stjórnsýslu er einstaklingur hjá opinberri stofnun vanhæfur til að fjalla um kaup á þjónustu og vörum frá fyrirtækjum í eigu skyldmenna sinna. Vanhæfi tekur ekki einasta til samningsgerðar í þröngri merkingu, þ.e. ákvörðunar um hvort af kaupum verði og samningum um verð, heldur einnig til alls undirbúnings slíks máls. Siðanefnd telur að kynning kæranda innan vettvangs Vegagerðarinnar á þjónustu og vörum fyrirtækja bróður síns hafi því vakið áleitnar spurningar og efasemdir sem full ástæða var til að skoða nánar við rannsókn kærðu á málefnum Vegagerðarinnar. Umfjöllun þeirra um meðferð Vegagerðarinnar á almennafé og meint brot á lögum og reglum átti fullt erindi til almennings enda mikilvægt hlutverk fjölmiðla að veita stofnunum ríkisins aðhald. Starfsmenn hins opinbera verða einnig að vera undir það búnir að verk þeirra séu gagnrýnd opinberlega.

Í umræddum þætti var kærandi ekki kallaður deildarstjóri þjónustudeildar heldur var vísað til þess að hann væri deildarstjóri í þjónustudeild. Eins og að framan er rakið gegnir kærandi starfi deildarstjóra upplýsingaþróunar, sem hins vegar heyrir undir forstöðumann þjónustudeildar. Tilgreining á starfi kæranda er því að mati siðanefndar nægjanlega nákvæm og ekki brot á 3. gr. siðareglna.

Siðanefnd telur að þær ábendingar um meint brot á lögum og reglum sem fram komu í þættinum hafi fyrst og fremst snúið að Vegagerðinni en ekki kæranda persónulega. Þá telur siðanefnd að ákvæði 4. gr. siðareglna standi því ekki í vegi að heimilt hafi verið að nafngreina kæranda við umfjöllunina þegar virt eru tengsl hans við málið.

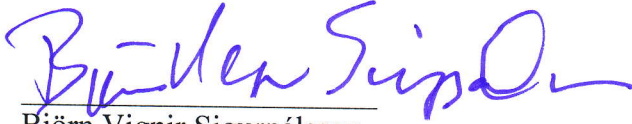
Megininntak hinnar kærðu umfjöllunar lýtur að Vegagerðinni. Kærðu áttu viðtal við vegamálastjóra í þættinum og ekki er annað að sjá en að honum hafi verið gefinn einhver tími til að undirbúa sig. Vegagerðinni gafst þannig kostur á að koma sjónarmiðum sínum að við umfjöllunina. Siðanefnd telur það nægjanlegt og að ekki hafi verið nauðsynlegt að gefa kæranda kost á því að koma sjónarmiðum sínum á framfæri.

Af öllu framangreindu virtu telur siðanefnd því að ekki séu efni til að líta svo á að kærðu hafi brotið gegn 3. eða 4. gr. siðareglna.

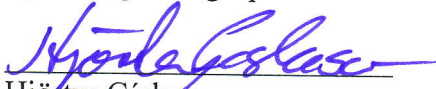
Úrskurður:

Kærðu, Ríkisútvarpið ohf., Sigmar Guðmundsson og Helgi Seljan, teljast ekki hafa brotið gegn siðareglum gagnvart kæranda við umfjöllun um Vegagerðina í Kastljósi 16. desember 2014.

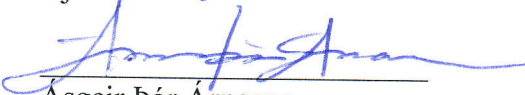
Reykjavík, 31. mars 2015.

Björn Vignir Sigurpálsson

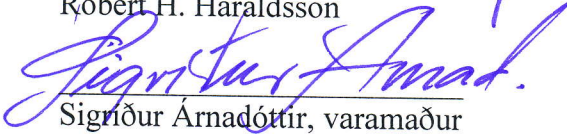
Hjörtur Gíslason

Asgeir Þór Arnason

Róbert H. Haraldsson

Sigríður Arnadóttir, varamaður